

**Εγχειρίδιο
Νεοελληνικής Γλώσσας
Α΄ – Β΄ – Γ΄ Γενικού Λυκείου**

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

**1ο Κριτήριο αξιολόγησης (Α΄ Λυκείου)
2ο Κριτήριο αξιολόγησης (Β΄ Λυκείου)
2ο Κριτήριο αξιολόγησης (Γ΄ Λυκείου)**

ΣΥΓΓΡΑΦΗ:

**Αναστασία Μαγγανά – Σοφία Παπαλού
Ιωάννης Πασσάς – Δημήτρης Χριστόπουλος**

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ:

Κώστας Αγγελάκος

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο συγγραφέας πρέπει να] φιλοδοξεί να έχει κάνει το χρέος του αντίκρυ στους άλλους, να έχει μιλήσει, να έχει παλέψει για αγάπη, κατανόηση και αλληλεγγύη, να έχει κινηθεί με τρυφερότητα πάντα για τον απλό άνθρωπο αλλά αμείλικτος και απροσκύνητος για τις εξουσίες του κόσμου τούτου, να έχει προσπαθήσει να τιμήσει την αποστολή του πριν προστεθεί στην τυχόν αυτοβιογραφία του, πλάι στη χρονολογία γέννησής του, η χρονολογία εξόδου από το παιχνίδι.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Παιδί του μεσοπολέμου, γεννημένος στο ταραγμένο διάλειμμα μεταξύ των δύο παγκοσμίων συρράξεων, ξεκίνησα τα πρώτα μου βήματα με ένα σοφό δάσκαλο στο πλάι μου: τον δρόμο. Ναι, ο δρόμος, οι δρόμοι της Αθήνας στη γειτονιά μου και στις άλλες γειτονιές, οι δρόμοι αυτοί με έμαθαν πολύ περισσότερα και κυρίως πολύ βαθύτερα πράγματα για τη ζωή από ό,τι με δίδαξαν τα σχολεία στα οποία πήγα και το πανεπιστήμιο.

[...] Τι έκανα στις περιπλανήσεις μου στους δρόμους; Ό,τι κάνουν όλα τα παιδιά του κόσμου: έπαιζα, είχα τις παρέες μου και βέβαια είχα τα μάτια μου ολάνοιχτα, έβλεπα γύρω μου, άκουγα, καταλάβαινα ολοένα και πιο πολλά, αισθανόμουν και διαισθανόμουν στα πέριξ και στην ψυχή του άλλου, και προπάντων προσπαθούσα να πιάσω κάτι από το μυστήριο της ζωής.

Φοβερή η παρατηρητικότητα του παιδιού, και του βρέφους ακόμη. Δεν του ξεφεύγει τίποτα. Αλλά και σε συνειρμούς προχωρεί, μας ζυγιάζει, μας ελέγχει, μας κρίνει, μας δικάζει στη συνείδησή του. Τι επικίνδυνο λάθος να λέμε εμείς οι μεγάλοι στα χρόνια και στα αξιώματα: «Παιδί είναι, δεν καταλαβαίνει».

Μ' έμαθε ο δάσκαλός μου ο δρόμος να συμμετέχω στην καθημερινή ζωή μαζί με τους άλλους απλούς ανθρώπους, να συμμετέχω όχι παθητικά, να γεύομαι το εδώ και το τώρα, να με καίει η στιγμή, η επικαιρότητα.

Αντώνης Σαμαράκης, 1919-, Ψυχογιός, 2017, σ.σ.10-12

Κείμενο 2

Μνήμη και πολλή αγάπη χρειάστηκε για να γράψω την ιστορία της ζωής μου. Στο μυθιστόρημα μπορείς να λες ό,τι φαντάζεσαι, να κινείς τους ήρωές σου όπως θέλεις, να τους βάζεις να λένε ό,τι σκέφτεσαι εσύ. Όταν όμως τα πρόσωπα είναι αληθινά, δεν γίνεται ούτε τοσοδύνα να λαθέψεις, μια και κανείς τους δεν μπορεί πια να σε επιβεβαιώσει ή να σε διαψεύσει.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Εγώ ήμουν μία ασήμαντη μαθήτρια που κανείς δεν της έδινε σημασία. Πρώτα γιατί δεν ήμουν ψηλή και φανταxτερή. Η διευθύντρια, ας την πω κυρία Περσεφόνη, είχε υιοθετήσει κατά γράμμα τις απόψεις του Χίτλερ για την άρια φυλή. Έτσι, όσες μαθήτριες ήταν όμορφες, ψηλές, με ωραία φωνή, αν ήτανε και ξανθές τόσο το καλύτερο, είχανε άλλη μεταχείριση. Παίρνανε καλούς βαθμούς, έστω και αν δεν άξιζαν, και στη μεγάλη γιορτή στο τέλος του χρόνου που κάνανε μία παράσταση στα Ολύμπια η αδελφή μου και οι άλλες όμορφες παρίσταναν τις θεές ή τις νεράιδες αλλά εμένα, όπως και τη μαμά του Τέρενς Κουίκ, την Ελένη Λυκούδη, και κάτι άλλες κοκαλιάρες, μας ντύνανε με γκρι γάζες να παριστάνουμε σκιές του Άδη σε ένα χορόδραμα έμπνευσης της κυρίας διευθύντριας.

Το χειρότερό μου μάθημα ήταν η Έκθεση. Έπρεπε να γράφουμε στην καθαρεύουσα με θέμα-

τα όπως η αποταμίευση, η αστυφιλία και άλλα παρόμοια. Εγώ μόλις κατόρθωνα να γράψω μισή σελίδα κοινότοπες φράσεις. Η αδελφή μου τα κατάφερνε και είχε πάντα καλούς βαθμούς. Έγραφε, όπως έλεγε η ίδια, μεγαλοπρεπείς μπουρδες και τελείωνε με έναν ύμνο στον Μεταξά. «Μα τίποτα δεν κατεβάζει αυτό το μυαλό σου;» μου 'λεγε όταν με έβλεπε να παιδεύομαι να γράψω κάτι. Είχε δίκιο, τίποτα δεν κατέβαζε. Με βοηθούσε όμως και μου πέταγε καμιά φράση που την έγραφα έτσι για να γεμίσω τη σελίδα, χωρίς να μου αρέσει.

Άλκη Ζέη, *Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο*, Μεταίχμιο, 2013, σ.σ.111-112.

Κείμενο 3

Με αφετηρία το ημερολόγιο που κρατούσε ο πατέρας του στα χρόνια του '30 και ως το 1944, ο Νίκος Βατόπουλος ξετυλίγει μια διπλή αφήγηση μέσα στον χρόνο και με φόντο την Αθήνα της Κατοχής αλλά και το τοπίο της παιδικής και εφηβικής ηλικίας εκείνα τα χρόνια.

Η αγάπη του πατέρα μου για τον αθλητισμό ήταν έμφυτη. Τον συνόδευσε σε όλη τη ζωή του και σκέφτομαι, εκ των υστέρων, πόσο διαφορετική θα ήταν η προσέγγιση στα αθλήματα για ένα παιδί που μεγάλωνε στις δεκαετίες του '30 και του '40. Ο ερασιτεχνικός αθλητισμός είχε εμφανιστεί στις γειτονιές και για τα παιδιά εκείνης της εποχής ήταν μία διέξοδος. Οι σύλλογοι που είχαν ιδρυθεί προπολεμικά είχαν και το χαρακτήρα μιας λέσχης φιλίας. Ήταν όλα τα παιδιά «καλών οικογενειών», οι περισσότεροι γνωρίζονταν μεταξύ τους ή, αν δεν γνωρίζονταν, δημιουργούσαν με τον καιρό σχέσεις και πολλές φορές ισχυρές φιλίες. Αυτή η ανάγκη εξωστρέφειας και μιας ασφαλούς κοινωνικότητας έξω από το ασφυκτικό πολλές φορές και προβλέψιμο περιβάλλον του σπιτιού και της θερινής γειτονιάς ολόγυρα είχε οδηγήσει πολλά παιδιά και εφήβους να ασχοληθούν με τον αθλητισμό.

Νίκος Βατόπουλος, *Ένα παιδί μεγαλώνει στην Αθήνα*, Μεταίχμιο, 2022, σ.σ. 72-73

Α΄ ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κείμενο 1

α. Στη 2^η παράγραφο ο Σαμαράκης για να εξηγήσει «όσα κάνουν τα παιδιά του κόσμου», χρησιμοποιεί:

ασύνδετο σχήμα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
μακροπερίοδο λόγο	Σωστό ☐	Λάθος ☐
ρητορικό ερώτημα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
α΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο	Σωστό ☐	Λάθος ☐

β. «Μ' έμαθε ο δάσκαλός μου ο δρόμος να συμμετέχω στην καθημερινή ζωή μαζί με τους άλλους απλούς ανθρώπους, να συμμετέχω όχι παθητικά, να γεύομαι το εδώ και το τώρα, να με καίει η στιγμή, η επικαιρότητα».

Το ύφος του αποσπάσματος είναι:

οικείο	Σωστό ☐	Λάθος ☐
διδακτικό	Σωστό ☐	Λάθος ☐
γλαφυρό	Σωστό ☐	Λάθος ☐
επίσημο	Σωστό ☐	Λάθος ☐

γ. Η αφήγηση τοποθετεί μια σειρά πραγματικών ή/και πλασματικών γεγονότων στον άξονα του χρόνου. Από τα αποσπάσματα που ακολουθούν, επιλέξτε εκείνα που επιβεβαιώνουν το παραπάνω περιεχόμενο.

1. Παιδί του μεσοπολέμου [...], ξεκίνησα τα πρώτα μου βήματα... ☐
2. [...] οι δρόμοι αυτοί με έμαθαν περισσότερα... ☐
3. Τι έκανα αργότερα στις περιπλανήσεις μου στους δρόμους; ☐
4. Μ' έμαθε ο δάσκαλός μου ο δρόμος να συμμετέχω στην καθημερινή ζωή. ☐

δ. Αντιστοιχίστε τα παρακάτω αποσπάσματα (στήλη Α΄) με τα χαρακτηριστικά της αυτοβιογραφίας (στήλη Β΄).

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
Τι επικίνδυνο λάθος να λέμε εμείς οι μεγάλοι στα χρόνια και στα αξιώματα: «Παιδί είναι, δεν καταλαβαίνει».	Πρωτοπρόσωπη αφήγηση
Παιδί του μεσοπολέμου, γεννημένος στο ταραγμένο διάλειμμα μεταξύ των δύο παγκοσμίων συρράξεων, [...]	Πραγματικά γεγονότα αφήγησης
Αλλά και σε συνειρμούς προχωρεί, μας ζυγιάζει, μας ελέγχει, μας κρίνει, μας δικάζει στη συνείδησή του.	ύφος συχνά απλό/οικείο
να συμμετέχω, να γεύομαι	Συχνά συναισθηματικά φορτισμένος λόγος

Κείμενο 2

α. Χαρακτηρίστε τα παρακάτω αποσπάσματα ως περιγραφικά ή αφηγηματικά.

Απόσπασμα	Αφήγηση	Περιγραφή
Εγώ ήμουν μια ασήμαντη μαθήτρια που κανείς δεν της έδινε σημασία		
Η διευθύντρια, ας την πω κυρία Περσεφόνη, είχε υιοθετήσει κατά γράμμα τις απόψεις του Χίτλερ για την άρια φυλή.		
Έτσι, όσες μαθήτριες ήταν όμορφες, ψηλές, με ωραία φωνή, αν ήτανε και ξανθές τόσο το καλύτερο, [...]		
Παίρνανε καλούς βαθμούς, έστω και αν δεν άξιζαν, και στη μεγάλη γιορτή στο τέλος του χρόνου που κάνανε μία παράσταση στα Ολύμπια η αδελφή μου και οι άλλες όμορφες παρίσταναν τις θεές ή τις νεράιδες		

- β. Η Άλκη Ζέη συχνά χρωματίζει ειρωνικά τον λόγο της. Εντοπίστε τα αποσπάσματα που επιβεβαιώνουν αυτή τη διαπίστωση.

Αποσπάσματα	Ειρωνεία
Πρώτα γιατί δεν ήμουνα ψηλή και φανταχτερή.	
Παίρνανε καλούς βαθμούς, έστω και αν δεν άξιζαν, [...]	
μας ντύνανε με γκρι γάζες να παριστάνουμε σκιές του Άδη σε ένα χορόδραμα έμπνευσης της κυρίας διευθύντριας.	
Έγραφε, όπως έλεγε η ίδια, μεγαλοπρεπείς μπουρδες.	

- γ. Ως μαθήτρια, στο μάθημα της έκθεσης η Ζέη έγραφε:
μακροσκελή και εύστοχα κείμενα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
στην καθαρεύουσα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
αποκλειστικά ιδέες της αδελφής της	Σωστό ☐	Λάθος ☐

Κείμενο 3

- α. Αυτή η ανάγκη εξωστρέφειας και μιας ασφαλούς κοινωνικότητας έξω από το ασφυκτικό πολλές φορές και προβλέψιμο περιβάλλον του σπιτιού και της θερινής γειτονιάς ολόγυρα είχε οδηγήσει πολλά παιδιά και εφήβους να ασχοληθούν με τον αθλητισμό.

Ο Βατόπουλος αναπτύσσει το σκεπτικό του στον άξονα:

του χρόνου	☐
της αναλογίας	☐
του αιτίου-αποτελέσματος	☐
των παραδειγμάτων	☐

- β. Η έμφυτη αγάπη του πατέρα για τον αθλητισμό ήταν ο λόγος που ασχολήθηκε με τα αθλήματα.

Σωστό ☐ Λάθος ☐

Β' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. «Τι επικίνδυνο λάθος να λέμε εμείς οι μεγάλοι στα χρόνια και στα αξιώματα: "Παιδί είναι, δεν καταλαβαίνει".»

Κατά τη γνώμη σας, γιατί ο Σαμαράκης θεωρεί επικίνδυνη τη βεβαιότητα των μεγάλων ότι τα παιδιά «δεν καταλαβαίνουν»; Μπορείτε να εντοπίσετε παραδείγματα παρόμοιας συμπεριφοράς που επιβεβαιώνουν την άποψη του συγγραφέα; Τι συναισθήματα σας προκαλούν;

Εκθέστε τις απόψεις σας σε κείμενο (150 περίπου λέξεις) που θα αναρτηθεί στον ιστότοπο της τάξης σας.

2. Η Άλκη Ζέη (Κείμενο 2) είναι μια από τις/τους περισσότερο επιτυχημένες/ους συγγραφείς εφηβικής και νεανικής λογοτεχνίας. Στην αυτοβιογραφία της ωστόσο ισχυρίζεται ότι το μυαλό της «τίποτα δεν κατέβαζε» όταν έπρεπε να γράψει έκθεση στο σχολείο. Ποιοι λόγοι πιστεύ-

ετε ότι περιορίζαν την αδιαμφισβήτητη ικανότητά της στη γραφή; Τους συμμερίζεστε; Αναπτύξτε τις σκέψεις σας σε κείμενο 150 περίπου λέξεων.

Γ' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Σε κείμενο που θα έχει τη μορφή αυτοβιογραφικού σημειώματος, να καταγράψετε την εμπειρία σας (πραγματική ή φανταστική) από την ενασχόλησή σας με τον αθλητισμό και την επίδραση που έχει η αθλητική δραστηριότητα στις συνήθειες, την κοινωνικότητα, τους στόχους και την ψυχολογία σας.

Έκταση: 350 περίπου λέξεις

Κείμενο 1ο

Να ζήσουμε καλύτερα μαζί

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Tzventan Todorov προσεγγίζει το θέμα του πολυπολιτισμού και της συνύπαρξης γηγενών και μεταναστών.

Κάθε κοινωνία είναι πολυπολιτισμική και από μόνο του αυτό δε δημιουργεί κανένα πρόβλημα. Αλλά τα μέλη μιας κοινωνίας πρέπει να διαθέτουν κοινά στοιχεία που να τους επιτρέπουν να ζουν μαζί. Η πρώτη απαίτηση απέναντι σε όλους τους κατοίκους μιας χώρας, είτε γεννήθηκαν εκεί είτε έρχονται από αλλού, είναι ο σεβασμός των νόμων και των θεσμών. Κατά γενικό κανόνα, η κουλτούρα των μεταναστών, διαφορετική από αυτή της πλειοψηφίας, προορίζεται να συμμετάσχει στη χορωδία που σχηματίζει η κουλτούρα της χώρας.

Ένας δεύτερος κανόνας καλής συνύπαρξης ανάμεσα σε κοινότητες διαφορετικής προέλευσης που κατοικούν στο ίδιο έδαφος είναι το ότι πρέπει να έχουν μια κοινή πολιτιστική βάση. Εδώ έγκειται ο ρόλος της εκπαίδευσης. Η καλή γνώση της γλώσσας είναι προς το συμφέρον όλων. Δε θα ήταν υπερβολικό να κάνουμε τη διδασκαλία της γλώσσας δωρεάν και υποχρεωτική για όλους όσοι δεν ξέρουν να τη μιλούν.

Εκτός από τη γλώσσα οι κάτοικοι μιας χώρας έχουν επίσης ανάγκη από κοινή μνήμη. Ο ρόλος του σχολείου είναι να τους τη μεταδώσει. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν την ιστορία της χώρας στην οποία ζουν και που θα είναι πιθανότατα το πλαίσιο της μελλοντικής τους ζωής.

Η μετανάστευση όμως αποφέρει και πολλά οφέλη στις χώρες της δυτικής Ευρώπης. Χωρίς να μιλήσουμε για το ότι οι πρόσφατοι μετανάστες δέχονται να κάνουν επαγγέλματα που περιφρονούν οι αυτόχθονες, γνωρίζουμε ότι η μετανάστευση συμβάλλει στην αναγκαία ανανέωση του πληθυσμού.

Χωρίς να το ξέρουν, προσφέρουν επίσης μια άλλη υπηρεσία στον πληθυσμό που τους υποδέχεται: με τη διαφορά τους του επιτρέπουν να δει τον εαυτό του μέσα από το βλέμμα ενός άλλου. Πράγματι, από τον τρόπο που βλέπουμε και δεχόμαστε τους άλλους που διαφέρουν από εμάς μετρίεται ο βαθμός της βαρβαρότητας ή του πολιτισμού μας. Βάρβαροι είναι όσοι θεωρούν ότι οι άλλοι, επειδή δεν τους μοιάζουν, ανήκουν σε μια κατώτερη ανθρωπότητα και αξίζουν περιφρονητική ή συγκαταβατική μεταχείριση. Το να είσαι πολιτισμένος δε σημαίνει ότι έχεις κάνει ανώτερες σπουδές ή έχεις διαβάσει πολλά βιβλία, δηλαδή να έχεις πολλές γνώσεις: ξέρουμε καλά ότι οι γνώσεις δεν εμπόδισαν πράξεις τρομερές και βάρβαρες. Το να είσαι πολιτισμένος σημαίνει ότι είσαι ικανός να σέβεσαι τους άλλους ανθρώπους, ακόμα κι αν έχουν πρόσωπα και ήθη διαφορετικά από τα δικά σου· το ότι ξέρεις επίσης να μπαίνεις στη θέση τους για να δεις τον εαυτό σου απ' έξω.

Tz. Todorov, *Οι εσωτερικοί εχθροί της Δημοκρατίας*,
μτφρ. Σ. Τριανταφύλλου, Μ. Κουτάλου, Πατάκης, σ.σ. 239-244 (διασκευή)

(375 λέξεις)

Κείμενο 2ο

Ο **Στέφανος Τραχανάς** είναι –ανάμεσα στα άλλα– Έλληνας Ηλεκτρολόγος-Μηχανολόγος Μηχανικός, συγγραφέας πανεπιστημιακών βιβλίων και Επίτιμος Διδάκτωρ του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα ομιλίας που εκφώνησε σε τελετή αποφοίτησης της Ιατρικής Σχολής.

Αγαπητοί απόφοιτοι της Ιατρικής Σχολής,

Το ότι καλείστε σήμερα να εκπληρώσετε τα όνειρά σας σε μια κοινωνία που δεν μπορεί να σας υποσχεθεί σχεδόν τίποτα, δεν είναι τελείως ασύνδετο με το γεγονός ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα απέτυχε παταγωδώς στο να προσφέρει αυτό το πολύτιμο εφόδιο για το οποίο μιλήσαμε. Την ανοικτή σκέψη. Την σκέψη που είναι ανοικτή στο αμαρτωλό ενδεχόμενο –έτσι το βλέπουν μερικοί– και ο άλλος να έχει δίκιο.

Αλήθεια, πώς μπορούσε να είναι διαφορετικά; Τι είναι εκείνο που κάνει την ανθρώπινη κοινωνία τόσο ενδιαφέρουσα και τόσο συναρπαστική; Μα ακριβώς η διαφορετικότητά μας. Το ότι ο καθένας μας προσέρχεται στην κοινωνία –ευτυχώς– με άλλες απόψεις, άλλη θρησκεία, άλλη ιδεολογία, άλλες αξίες, άλλα συμφέροντα –ενδεχομένως και άλλο χρώμα– κι αυτή η ποικιλιότητα είναι που δίνει στην κοινωνία τον βαθύτερο δυναμισμό και τελικά τον πλούτο της. Θα θέλατε, αλήθεια, να ζούσατε σε μια κοινωνία όπου όλοι θα ήταν ομοϊδεάτες σας; Κι αν η απάντησή σας είναι ένα πολύ αυθόρμητο όχι –εγώ μόνο ως εφιάλη μπορώ να το σκεφτώ– τότε ποιο είναι το συμπέρασμά σας; Μήπως το πρώτο πράγμα που έπρεπε να διδασκόμαστε σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσής μας –τυπικής και άτυπης– θα ήταν τούτο; Ότι στα κοινωνικά και ανθρώπινα ζητήματα δεν υπάρχει μονοσήμαντη αλήθεια;

Λίγα πράγματα πιστεύω ότι εξανθρωπίζουν τον άνθρωπο τόσο βαθιά όσο η αναγνώριση της αλήθειας του άλλου. Και πράγματι λίγα πράγματα τον προφυλάσσουν από προσωπικά και επαγγελματικά αδιέξοδα όσο η ικανότητα να μπορεί να βλέπει τα πράγματα και από τη σκοπιά του άλλου. Και να μπορεί να διαπιστώνει –και να το αποδέχεται με θετικά συναισθήματα– ότι το δίκιο δεν ήταν όλο με το μέρος του.

Τα όσα είπα σήμερα εδώ μπορούν λοιπόν να ιδωθούν και ως ένα είδος έμπρακτης συγγνώμης για όσα δεν ειπώθηκαν όταν έπρεπε και όσο έπρεπε. Διατηρώ την ελπίδα ότι η έμφυτη ανθρώπινη έλξη προς τον απαγορευμένο καρπό –την αμαρτία– θα σας ωθήσει να διασχίσετε κάποτε το φράγμα που σας χωρίζει από τον άλλο –αυτόν που σκέφτεται διαφορετικά από εσάς– και να γευτείτε τη χαρά μιας πραγματικής ανθρώπινης συνάντησης. Σας εύχομαι πολλές τέτοιες «συναντήσεις» στη ζωή σας. Αυτές είναι που θα σας κάνουν πραγματικά πλούσιους.

Σας ευχαριστώ πολύ

https://www.cup.gr/wp-content/uploads/2016/02/A3_HTHIKH-AXIA-EPISTHMHS.pdf

(356 λέξεις)

Κείμενο 3

Αρκάς, Σπουργίτι είσαι και φαίνεσαι, Γράμματα, 1993, σελ. 10

Α΄ ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κείμενο 1

α. Στην 1^η παράγραφο του κειμένου, το ύφος είναι

επιστημονικό	Σωστό ☐	Λάθος ☐
λογοτεχνικό	Σωστό ☐	Λάθος ☐
δεοντολογικό	Σωστό ☐	Λάθος ☐

και αυτός ο χαρακτηρισμός ύφους αποδεικνύεται από τις εξής γλωσσικές επιλογές:

1. _____

2. _____

β. Η συνεκτικότητα των τριών πρώτων παραγράφων εξασφαλίζεται με τις παρακάτω λέξεις/φράσεις

1. _____

2. _____

3. _____

που δηλώνουν

όρο/προϋπόθεση	Σωστό ☐	Λάθος ☐
χρονική σειρά/σχέση	Σωστό ☐	Λάθος ☐
ταξινόμηση/διαίρεση	Σωστό ☐	Λάθος ☐

γ. Στην 1^η παράγραφο ο συντάκτης αναφέρει «[...] η κουλτούρα των μεταναστών [...] προορίζεται να συμμετάσχει στη χορωδία που σχηματίζει η κουλτούρα της χώρας».

1. Να μεταγράψετε το απόσπασμα αντικαθιστώντας τον μεταφορικό λόγο με κυριολεκτικό χωρίς να αλλάξει το νόημα.

2. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της Β περισσεύουν.

• Μεταφορικός λόγος	1. Ύφος σύνθετο, επίσημο και τυπικό
	2. Λόγος απλός και σαφής
	3. Παραστατικότητα και πρωτοτυπία
• Κυριολεκτικός λόγος	4. Καθολικότητα των απόψεων που διατυπώνονται
	5. Διέγερση συναισθημάτων
	6. Πληροφόρηση/ενημέρωση του δέκτη

δ. Στην 5^η παράγραφο του κειμένου, ο Todorov επιλέγει το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο (Το να είσαι πολιτισμένος [...]) να έχεις πολλές γνώσεις) για να προσδώσει στο απόσπασμα:

αντικειμενικότητα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
διαλογικότητα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
υποκειμενικότητα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
θεατρικότητα	Σωστό ☐	Λάθος ☐
υφολογική ποικιλία	Σωστό ☐	Λάθος ☐

- ε. Στην τελευταία παράγραφο ο Τοδορόν οργανώνει τη σκέψη του στη βάση της διάζευξης Σωστό ☐ Λάθος ☐
 του ορισμού Σωστό ☐ Λάθος ☐
 της υπόθεσης Σωστό ☐ Λάθος ☐
 της αιτιολόγησης Σωστό ☐ Λάθος ☐

Κείμενο 2

- α. Στη 2^η παράγραφο του κειμένου διατυπώνεται μια σειρά από ερωτήματα. Αυτά:

1.

Είναι	εισαγωγικά ☐ μεταβατικά ☐ επιλογικά ☐
Προσδίδουν στον λόγο (υπάρχουν δυο σωστές επιλογές)	επισημότητα ☐ προφορικότητα ☐ διαλογικότητα ☐
Κάνουν το ύφος	τυπικό ☐ επικοινωνιακό ☐ επιστημονικό ☐
Προσδίδουν στο κείμενο	υφολογική ποικιλία Σωστό ☐ Λάθος ☐

2. Εντοπίστε ένα απλό και ένα ρητορικό ερώτημα.

Απλό: _____

Ρητορικό: _____

- β. Το κείμενο αποτελεί ομιλία. Αυτό επιβεβαιώνεται από τα παρακάτω γλωσσικά, δομικά και υφολογικά χαρακτηριστικά:

- γ' ρηματικό πρόσωπο ☐
 τίτλος ☐
 α' ενικό ρηματικό και αντωνυμικό πρόσωπο ☐
 β' πληθυντικό ρηματικό και αντωνυμικό πρόσωπο ☐
 προσφώνηση ☐
 προφορικότητα ☐
 επίσημο ύφος ☐

Συμπληρώστε άλλο ένα δομικό χαρακτηριστικό: _____

- γ. Αντιστοιχίστε το περιεχόμενο της στήλης Α με τα αποσπάσματα της στήλης Β και τις γλωσσικές επιλογές της στήλης Γ.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β	ΣΤΗΛΗ Α
Ο ομιλητής εμφανίζεται:		
1. συναισθηματικός	α. Και πράγματι λίγα πράγματα τον προφυλάσσουν από προσωπικά και επαγγελματικά αδιέξοδα όσο η ικανότητα να μπορεί να βλέπει τα πράγματα και από τη σκοπιά του άλλου.	i. α' ενικό πρόσωπο
2. απολογητικός	β. Τα όσα είπα σήμερα εδώ μπορούν λοιπόν να ιδωθούν και ως ένα είδος έμπρακτης συγγνώμης για όσα δεν ειπώθηκαν όταν έπρεπε και όσο έπρεπε.	ii. οριστική έγκλιση
3. σίγουρος	γ. [...] με την ελπίδα ότι η έμφυτη ανθρωπινή έλξη προς τον απαγορευμένο καρπό – την αμαρτία– θα σας ωθήσει να διασχίσετε κάποτε το φράγμα που σας χωρίζει από τον άλλο –αυτόν που σκέφτεται διαφορετικά από εσάς– και να γευτείτε τη χαρά μιας πραγματικής ανθρωπίνης συνάντησης.	iii. μεταφορικός λόγος

Κείμενο 3

Επιλέξτε τις σωστές απαντήσεις (α,γ) και συμπληρώστε την πρόταση που λείπει (β):

Στο σκίτσο:

α. διατυπώνεται

η πιθανότητα

☐

η βεβαιότητα

☐

η ευχή

☐

β. ότι _____

γ. και αυτό γίνεται με τη χρήση (υπάρχουν περισσότερες από μια σωστές απαντήσεις)

κεφαλαιογράμματος γραφής

☐

υποτακτικής έγκλισης

☐

α' ενικού προσώπου

☐

οριστικής έγκλισης

☐

θαυμαστικού

☐

ειρωνείας

☐

μικροπερίοδου λόγου

☐

μεταφορικού λόγου

☐

Β' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. Για τις ανάγκες ενός project που γίνεται από τους/τις μαθητές/τριες τμήματος του σχολείου σας με θέμα τον ρατσισμό, δίνετε συνέντευξη, στην οποία απαντάτε στο ερώτημα: «Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, τα αίτια που πυροδοτούν τον ρατσισμό σήμερα;».

Να συνθέσετε την απάντησή σας (150 περίπου λέξεις), αφού λάβετε υπόψη και:

α. τα παρακάτω αποσπάσματα του κειμένου 1

«Βάρβαροι είναι όσοι θεωρούν ότι οι άλλοι, επειδή δεν τους μοιάζουν, ανήκουν σε μια κατώ-

τερη ανθρωπότητα και αξίζουν περιφρονητική ή συγκαταβατική μεταχείριση».

«Το να είσαι πολιτισμένος σημαίνει ότι είσαι ικανός να σέβεσαι τους άλλους ανθρώπους, ακόμα κι αν έχουν πρόσωπα και ήθη διαφορετικά από τα δικά σου· το ότι ξέρεις επίσης να μπαίνεις στη θέση τους για να δεις τον εαυτό σου απ' έξω»

β. το περιεχόμενο του κειμένου 3.

2. Ο Τραχανάς αναρωτιέται:

«Μήπως το πρώτο πράγμα που έπρεπε να διδασκόμαστε σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσής μας –τυπικής και άτυπης– θα ήταν τούτο; Ότι στα κοινωνικά και ανθρώπινα ζητήματα δεν υπάρχει μονοσήμαντη αλήθεια;».

Αν η ανοιχτή σκέψη είναι πράγματι το πολυτιμότερο εφόδιο που μπορεί η παιδεία να προσφέρει, ποιοι παράγοντες εμποδίζουν την καλλιέργειά της στο σχολείο; Διατυπώστε την άποψή σας σε κείμενο έκτασης 150 περίπου λέξεων.

Γ' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Το επόμενο τεύχος του σχολικού σας περιοδικού είναι αφιερωμένο στα στερεότυπα και τον ρατσισμό. Αναλάβετε μια ενότητα του αφιερώματος, στην οποία θα σας απασχολήσουν τα εξής θέματα:

- α. Ποια από τις προτάσεις που διατυπώνει ο Τοδογον για τους κανόνες συνύπαρξης ντόπιων και μεταναστών (κείμενο 1) είναι, κατά τη γνώμη σας, η πιο σημαντική και γιατί;
- β. Ποιο ρόλο παίζει στην υλοποίηση της πρότασης που επιλέξατε η «ανοιχτή σκέψη», στην οποία αναφέρεται ο Τραχανάς στο κείμενο 2;

Το επιχειρηματολογικό άρθρο σας πρέπει να έχει έκταση 350 περίπου λέξεων.

Κείμενο 1

Στο πλαίσιο του Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών (7.4.2022), ο Θεοφάνης Τάσης (φιλόσοφος, καθηγητής Πανεπιστημίου και συγγραφέας) και ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης (καθηγητής στο MIT), συζητούν για την ηθική της Τεχνητής Νοημοσύνης. Στο απομαγνητοφωνημένο απόσπασμα, οι δυο συνομιλητές διαφωνούν για τον χαρακτηρισμό «υβριδικός¹» που απέδωσε ο Δασκαλάκης στον σύγχρονο άνθρωπο.

Θεοφάνης Τάσης: Ήθελα να διευκρινίσει ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης αυτό που είπε για το υβριδικό, δεν το κατάλαβα. Τι ακριβώς σημαίνει «υβριδικός» άνθρωπος;

Κωνσταντίνος Δασκαλάκης: Εννοώ ότι είναι ο άνθρωπος, ο οποίος έχει προσauξησει τις δυνατότητες του με τη χρήση της τεχνολογίας, δηλαδή ο άνθρωπος, ο οποίος μπορεί να αναθέτει υπολογισμούς σε μηχανές. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος είναι ένας υπερυπολογιστής. Ωστόσο σκοπός της τεχνητής νοημοσύνης δεν είναι να παράγει τον άνθρωπο. Υπάρχει μία συμπληρωματικότητα μεταξύ ανθρώπου και μηχανής. Ο υπολογιστής είναι πολύ καλός στο να κάνει πάρα πολύ γρήγορα πράξεις ενώ ο ανθρώπινος εγκέφαλος είναι αυτή τη στιγμή κάτι απροσπέλαστο. Έχει δυνατότητες, οι οποίες σε κάποια θέματα είναι ανώτερες από αυτές του υπολογιστή, όπως για παράδειγμα στη δημιουργικότητα. Πιστεύω ότι στο μέλλον κάθε μηχανή θα χρησιμοποιείται για αυτό για το οποίο είναι καλύτερη και επομένως δεν βλέπω γιατί να υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ του βιολογικού και του τεχνικού.

Θεοφάνης Τάσης: Θαυμάσια λοιπόν! Εδώ έχουμε μία καταπληκτική διαφωνία. Εγώ πιστεύω ότι ο ανθρώπινος εγκέφαλος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε να κατανοηθεί με υπόδειγμα τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Προτιμώ να σκέφτομαι με μία πολύ διαφορετική θεώρηση τον ανθρώπινο εγκέφαλο από τον υπολογιστή. Πιστεύω ότι μία αντίληψη του ανθρώπινου εγκεφάλου και της νόησης ως ενός είδους υπολογιστή, ενέχει πολύ σημαντικούς κινδύνους διότι υποτιμά βασικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου είδους, την ανθρωπινότητά μας συγκεκριμένα. Στοιχεία τα οποία είναι μη αλγοριθμίσιμα² και δεν αντιστοιχούν σε μηχανές. Αν αντιληφθούμε την ανθρώπινη νόηση με όρους υπολογιστή, κινδυνεύουμε να την φτωχύνουμε. Είναι κάτι ριζικά άλλο. Το υπόδειγμα του υπολογιστή είναι πολύ χρήσιμο για να κατανοήσουμε ορισμένες λειτουργίες της ανθρώπινης διάνοιας. Αλλά αν το χρησιμοποιήσουμε για να καταλάβουμε στο σύνολο τον άνθρωπο, τότε η φαντασία, τα συναισθήματά μας, τα πάθη μας, η συμπόνια μας, η ηθική κρίση η οποία βασίζεται σε αυτά, και η σωματικότητά μας θα παραμείνουν ακατανόητα και θα υποτιμηθούν.

Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=Ak0cYeDVuvQ>

(297 λέξεις)

Κείμενο 2

Ο Νικόλας Σεβαστάκης (καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ) αποτυπώνει τις σκέψεις και τις ανησυχίες του σχετικά με τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης. Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο 5^ο τεύχος του διαδικτυακού περιοδικού «Φρέαρ», τον Μάιο του 2023.

1. υβριδικός: αυτός που είναι αποτέλεσμα συνένωσης ή συνύπαρξης δύο διαφορετικών στοιχείων.

2. αλγόριθμος: διαδικασία, με την οποία λύνουμε κάποιο πρόβλημα. Αποτελείται από μία σειρά συγκεκριμένων οδηγιών οι οποίες εκτελούνται βήμα-βήμα.

Λίγες σκέψεις για τον ορίζοντα του chatgpt και των ανάλογων

Ή για τη δυνατότητα να πει κανείς όχι

Το βαθύτερο ζήτημα, ωστόσο, με τα chatgpt και τις ανάλογες εφαρμογές δεν είναι οι σχολικές εξετάσεις, ούτε καν η βαθμολογική αξιολόγηση και οι δυνατότητες εξαπάτησης. Εγώ λέω ότι δεν είναι και η επαγγελματική τύχη κάποιων δασκάλων και καθηγητών. Ας υποθέσουμε πως κάποια στιγμή κάνουμε την επιλογή και προχωρούμε σε μια δημοκρατία των κοινών και δεν μας ενδιαφέρει πλέον η αξιολόγηση της ατομικής επίδοσης ή η αυθεντικότητα (ή πλαστότητα) των απαντήσεων που μας δίνουν οι φοιτητές/τριες. Ας υποθέσουμε επίσης πως τελικά δεν μας ενδιαφέρει ποιος τελικά έφτιαξε ένα έργο, ένα τραγούδι, ένα επιστημονικό κείμενο παρά μόνο το ίδιο το «τελικό προϊόν» και αν έχει τις προδιαγραφές ενός σωστού ή αξιοπρεπούς κειμένου, έργου κ.λπ. Ας πούμε πως το «δημιουργούν» υποκείμενο μπορεί να είναι ανθρώπινο ον ή μηχανή και πως αυτό έχει λίγη σημασία.

Έχω την αίσθηση πως το αληθινά επίφοβο με τις όλο και πιο βελτιωμένες μηχανές Τεχνητής Νοημοσύνης δεν είναι κάτι από όλα τα παραπάνω. Το πιο σοβαρό πρόβλημα είναι η εδραίωση μιας λογικής γενικευμένου delivery: η εντύπωση ότι με «με το πάτημα ενός κουμπιού» (δηλαδή λίγων αρχικών ερωτήσεων-παραμέτρων) κάποιος/α απαλλάσσεται από την όποια δυσκολία σύνθεσης, κρίσης, αναζήτησης των πηγών, μάθησης μιας τεχνικής ή μιας τέχνης. Όσο για τη γραφή, λόγου χάρη τη σύνθεση μιας γραπτής εργασίας, αυτή έχει ήδη εν μέρει αποδιοργανωθεί από τις επί πληρωμή παραγγελίες πτυχιακών και διατριβών ή από τα γνωστά, συμβατικά κόλπα λογοκλοπής και αντιγραφής μέσα από διάφορες τεχνικές. Με το πέρασμα στην εποχή των ρομπότ παραγωγής περιεχομένου (και προσφοράς οποιουδήποτε είδους κειμένου, εικόνας ή μουσικής κ.λπ.) συντελείται ένα τεράστιο ποιοτικό άλμα από την υποβοήθηση της προσπάθειας στην υποκατάστασή της. Δεν έχουμε πια βοηθούς ή προγράμματα περιήγησης τύπου google chrome (που κι αυτό στην Τεχνητή Νοημοσύνη στηρίζεται), αλλά λειτουργίες που αντικαθιστούν την ανθρώπινη προσπάθεια. Αυτό είναι μια μεταβολή με απρόβλεπτες συνέπειες.

<https://mag.freear.gr/liges-skepseis-gia-ton-ORIZONTA-toy-chatgpt-kai-ton-analogon-i-gia-ti-dynatotita-na-pei-kaneis-ochi/>

(313 λέξεις)

Κείμενο 3

Στο Δίκτυο για την Υπεράσπιση της Δημόσιας Εκπαίδευσης συμμετέχουν καθηγητές Πανεπιστημίων με στόχο «την αναζήτηση απαντήσεων στις πολλαπλές προκλήσεις, οι οποίες αναδύονται από τις εκφάνσεις της νέας κοινωνικής πραγματικότητας, όπως αυτές προκύπτουν από τις αλλαγές που επέφεραν και συνεχίζουν να επιφέρουν οι τεχνολογικές εξελίξεις». Το παρακάτω απόσπασμα περιέχεται στο Κείμενο Εργασίας 4 με τίτλο «Παιδεία και Τεχνητή Νοημοσύνη».

Τεχνητή νοημοσύνη στον χώρο της εκπαίδευσης

Στον χώρο της εκπαίδευσης η χρήση της ΤΝ δεν έχει φτάσει ακόμη στο επίπεδο της ευρείας χρήσης, όμως η επιλογή της υιοθέτησής της από μεγάλες εταιρείες του χώρου και η έρευνα η οποία γίνεται, δίνουν τη βεβαιότητα ότι σύντομα (και ίσως πολύ νωρίτερα από ό,τι θα περιμέναμε) εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι θα δούνε εφαρμογές στην καθημερινή τους πρακτική. Πλησιέστερα στην υλοποίηση είναι η αυτόματη παραγωγή υλικού εξετάσεων, όπου, παρέχοντας ένα «σώμα» βιβλίων, σημειώσεων, παρουσιάσεων και δίνοντας μερικές κατευθυντήριες «γραμμές», μπορεί να παραχθεί πλήθος ερωτήσεων/ασκήσεων για εξάσκηση/εξέταση. Ομοίως, συστήματα ελέγχου των εργασιών που παράγουν οι εκπαιδευόμενοι.

Η εισαγωγή της κάμερας στα σχολεία και η δυνατότητα διεξαγωγής μαθημάτων εξ αποστάσεως στην τριτοβάθμια και ιδίως στην δευτεροβάθμια και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί θεμελιακής σημασίας θέμα. Η πρόσκτηση της γνώσης προϋποθέτει ανοιχτό και χωρίς φόβο διάλογο. Αυτή η ελεύθερη και χωρίς αυτολογοκρισία γνώμη είναι δυνατή όταν μεταξύ των συμμετεχόντων στη διαδικασία μάθησης υπάρχει μια σχέση εμπιστοσύνης. Χρειάζεται η εμπιστοσύνη, η οποία επιτρέπει στο παιδί να μιλήσει, αλλά και στους δασκάλους ακόμη και να διακινδυνεύσουν ένα λάθος που στο επόμενο μάθημα θα διορθώσουν. Αυτό το κλίμα κατανόησης δημιουργεί η ανθρώπινη εξοικείωση στην αίθουσα διδασκαλίας.

Η κάμερα παράγει εικόνα και στην περίπτωση της τηλεκπαίδευσης, κυρίως την εικόνα του προσώπου του εκπαιδευτικού και των εκπαιδευόμενων. Και αν οι σκέψεις που αναπτύχθηκαν παραπάνω σχετικά με τη χρήση της κάμερας στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργούν προβληματισμούς, δεν θα αργήσουν εφαρμογές, όπως η παρακολούθηση των εκφράσεων του προσώπου του εκπαιδευόμενου. Σε συνδυασμό με αλληλεπιδράσεις που θα λαμβάνουν χώρα στη διάρκεια της διάλεξης, θα ανιχνεύουν αιτίες που προκαλούν μείωση της παρακολούθησης, είτε λόγω της δομής του υλικού, είτε λόγω της διαδικασίας του μαθήματος. Αυτές οι εφαρμογές βρίσκονται στο επίπεδο της έρευνας και όταν ωριμάσουν θα είναι διαθέσιμες για «συνεργασία» με την εκάστοτε «ηλεκτρονική» τάξη, προσφέροντας υποδείξεις βελτίωσης. Ας σκεφτούμε, στη περίπτωση γενίκευσης, το πλήθος των προσωπικών δεδομένων, συνδεδεμένων πλέον με μαθησιακά και γενικότερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, που θα αποθηκεύονται και θα τυγχάνουν επεξεργασίας.

Ο κατάλογος των παραπάνω –τηλεγραφικά σημειωμένων– ανοικτών προβλημάτων δείχνει να βαραίνει την πλάστιγγα προς την πλευρά της ενσώματης³ πραγματικότητας και συνείδησης. Ωστόσο το αντίβαρο είναι υπολογίσιμο: Οι εξελίξεις στον τομέα της ψηφιακής νοημοσύνης, όπως σημειώσαμε εξ αρχής, είναι επίσης ένα αγαθό-κατάκτηση και το ζητούμενο είναι μάλλον μια ισορροπία. Στον ορίζοντα διαφαίνεται μια διέξοδος από τις συγκρούσεις και μια κατεύθυνση για λύσεις των προβλημάτων: Ο άνθρωπος στο δίλημμα «εντός ή εκτός της τεχνητής νοημοσύνης» μπορεί ακόμη να απαντήσει «εντός, εκτός και επί τα αυτά».

Εντός του ψηφιακού κόσμου, για όλους τους λόγους αποτελεσματικότητας και ταχύτητας που αναφέραμε στην αρχή. Την ίδια στιγμή όμως, ας δημιουργούμε και ας αγωνιζόμαστε και εκτός τεχνητής νοημοσύνης, διαφυλάσσοντας τη συνείδηση και τις ενσώματες σχέσεις των ανθρώπων. Και οπωσδήποτε επί τα αυτά, τόσο εντός όσο και εκτός: επιδιώκοντας ριζοσπαστικές αλλαγές στα πλαίσια και των δύο κόσμων, που να οδηγούν στις αξίες του ανθρωπισμού, της ισότητας, της δημοκρατίας, της τέχνης και της οικολογίας.

Πηγή: <https://netedu.gr>

(476 λέξεις)

Α΄ ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κείμενο 1

1. Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη, «υβριδικός» είναι ο άνθρωπος που:

- α. είναι εξαιρετικά ικανός σε κάποιον τομέα
- β. είναι δημιουργικός
- γ. βελτιστοποιεί τις δυνατότητές του αξιοποιώντας τα τεχνολογικά επιτεύγματα

3. ενσώματος: αυτός που υπάρχει σε σώμα

2. Αντιστοιχίστε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Δασκαλάκης	α. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής δεν μπορεί να αποτε- λεί μέτρο της ανθρώπινης σκέψης.
2. Τάσης	β. Η τεχνητή νοημοσύνη δε θα πρέπει να παράγει αν- θρώπους. γ. Οι μηχανές λειτουργούν στη βάση αριθμητικών δε- δομένων ενώ η ανθρώπινη σκέψη στη βάση ποιοτι- κών χαρακτηριστικών και δεξιοτήτων. δ. Η βιολογική ύπαρξη και το τεχνολογικό επίτευγμα είναι στοιχεία αδιάσπαστα. ε. Η τεχνητή νοημοσύνη δεν μπορεί να αναλύσει τον συναισθηματικό και ψυχικό κόσμο του ανθρώπου.

Κείμενο 2

3. Α. Ο Σεβαστάκης αναπτύσσει το περιεχόμενο της 1ης παραγράφου στη βάση

α. της αιτιολόγησης ☐

β. της υπόθεσης ☐

γ. της αντίθεσης ☐

Β. Η επιλογή του αυτή έχει ως στόχο

α. να πείσει ☐

β. να συγκινήσει ☐

4. Όσο για τη γραφή, λόγου χάρη τη σύνθεση μιας γραπτής εργασίας, αυτή έχει ήδη εν μέρει αποδι-
οργανωθεί από τις επί πληρωμή παραγγελίες πτυχιακών και διατριβών ή από τα γνωστά, συμβα-
τικά κόλπα λογοκλοπής και αντιγραφής μέσα από διάφορες τεχνικές.

Με την υπογραμμισμένη φράση, ο συντάκτης εννοεί ότι η ανάθεση σύνθεσης γραπτών εργα-
σιών σε τρίτους, έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή εργασιών χαμηλής ποιότητας.

Σωστό ☐ Λάθος ☐

5. Επιλέξτε τις σωστές απαντήσεις.

Ο τίτλος του άρθρου:

είναι μεταφορικός ☐

είναι ονοματικός ☐

είναι εκτενής ☐

κινητοποιεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη ☐

προϊδεάζει για το θέμα χωρίς να το αποκαλύπτει ☐

6. Α. Το κείμενο είναι:

α. άρθρο γνώμης ☐

β. πληροφοριακό άρθρο ☐

Β. Η παραπάνω επιλογή τεκμηριώνεται από τα εξής δομικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά:

α. Δομικό χαρακτηριστικό _____

β. Γλωσσικό χαρακτηριστικό _____

Κείμενο 3

7. Στην 1^η παράγραφο οι συντάκτες διατυπώνουν την:

- α. πιθανότητα ☐
- β. βεβαιότητα ☐
- γ. ευχή ☐

σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαίδευση και αυτό αναδεικνύεται από τη χρήση (Υπάρχουν δυο σωστές απαντήσεις):

- α. υποτακτικής ☐
- β. οριστικής ☐
- γ. παρένθεσης ☐
- δ. της φράσης «δίνουν τη βεβαιότητα» ☐

8. Η πρόσκτηση της γνώσης προϋποθέτει ανοικτό και χωρίς φόβο διάλογο.

Η υπογραμμισμένη φράση μπορεί να αντικατασταθεί από τη λέξη «συσσώρευση» χωρίς να αλλοιωθεί το νόημα.

Σωστό ☐ Λάθος ☐

9. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση για τις παρακάτω προτάσεις:

A. δίνοντας μερικές κατευθυντήριες «γραμμές».

Τα εισαγωγικά δηλώνουν:

- α. ειρωνεία ☐
- β. μεταφορικό λόγο ☐

B. Ωστόσο το αντίβαρο είναι υπολογίσιμο: Οι εξελίξεις στον τομέα της ψηφιακής νοημοσύνης...

Η διπλή τελεία

- α. εξηγεί ☐
- β. αντιθέτει ☐

Γ. Ο κατάλογος των παραπάνω -ηλεκτρονικά σημειωμένων- ανοικτών προβλημάτων...

Η διπλή παύλα περικλείει

- α. πληροφορία δευτερεύουσας σημασίας για την κατανόηση του κειμένου ☐
- β. πληροφορία σημαντική για την κατανόηση του κειμένου ☐

Β' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Υποθέστε ότι είστε δημοσιογράφος και αρθρογραφείτε με θέμα την Τεχνητή Νοημοσύνη.

α. Παρουσιάστε τη διαφωνία του Δασκαλάκη με τον Τάση σχετικά με τον «υβριδικό» άνθρωπο (κείμενο 1) σε 120 λέξεις περίπου λέξεις.

β. Αντικρούστε την άποψη που διατυπώνει ο Σεβαστάκης (κείμενο 2), δηλαδή ότι η δυνατότητα εξαπάτησης που προσφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη σε σχέση με την αυθεντικότητα ενός κειμένου ή ενός έργου τέχνης είναι μηδαμινής σημασίας. (200 λέξεις)

Το κείμενό σας να είναι συνεχές και όχι χωρισμένο σε απαντήσεις των υποερωτημάτων α και β.

Γ' ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κειμενικό είδος: Ομιλία με θέμα «Τεχνητή νοημοσύνη και εκπαίδευση».

Ακροατήριο: Γονείς, εκπαιδευτικοί και συμμαθητές/τριες.

Έκταση: 350-400 λέξεις

Ερώτημα: Κατά τη γνώμη σας, ποιοι είναι οι κίνδυνοι που μπορούν να προκληθούν από τη χρήση των καμερών και της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Να τοποθετηθείτε αξιοποιώντας και σχετικά στοιχεία του κειμένου 3.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ:

Εγχειρίδιο Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ – Β΄ – Γ΄ Γενικού Λυκείου
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΗ:

Αναστασία Μαγγανά – Σοφία Παπαλού Ιωάννης Πασσάς – Δημήτρης Χριστόπουλος

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ:

Κώστας Αγγελάκος

ΕΚΔΟΣΗ: 1.0

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 10-4-2025